

Úvod do uměnovědných studií

Estetická funkce, umění a
umělecké dílo

Estetický postoj – I. Kant

- Nezainteresovaná (nezaujatá) libost:
 - Účelnost
 - Vnímání krásna (svobodná hra)
 - Pocity libosti (nelibosti)

Estetický soud – I. Kant

- ES je nezávislý na rozumu
- ES je jedinečný, nelze jej zobecnit
- ES nehodnotí „věc samu“ ale její formu

Estetická funkce - Mukařovský

- 3 základní rysy estetické funkce:
 - Maximální upoutání pozornosti na daný předmět (*jeho vydělení, izolace z okolí*)
 - Libost (*bezúčelná, samoučelná*), kterou vyvolává
 - Schopnost (*autonomně, nezávisle*) suplovat funkce jiné, kterých předmět vývojem pozbyl

„izolace“ – „samoučel“ – „autonomie“

Estetická funkce - Mukařovský

- EF není reálná vlastnost předmětu, ale projevuje se pouze v jistém společenském kontextu
- EF se mění v čase, prostoru i podle sociálního útvaru
- Jan Mukařovský (1891-1975)
 - Estetická funkce, norma a hodnota jako sociální fakty (in: Studie I., Brno 2000)

Umění – variabilita pojmu

- 1. zručnost, dovednost, řemeslo
- 2. krásné umění, „Umění“

- τεχνη [techné] (řec.)
- Ars (lat.) – arte – the art – l'arte
- Die Kunst, sztuka (pol.)

Umělecká funkce

- Umění: převaha estetické funkce, autonomní znak
- „průhlednost“ estetické funkce, jež dovoluje vystoupit některým mimoestetickým funkcím
- optimální je podle Mukařovského polární napětí „mezi převahou funkce estetické a oné z mimoestetických funkcí, která se v daném díle uplatňuje nejintenzivněji“
- přesuny v sestavě funkcí během existence díla – přesun dominantní funkce
- Jan Mukařovský: Umění, in: Studie I., Brno 2000, s. 185-207

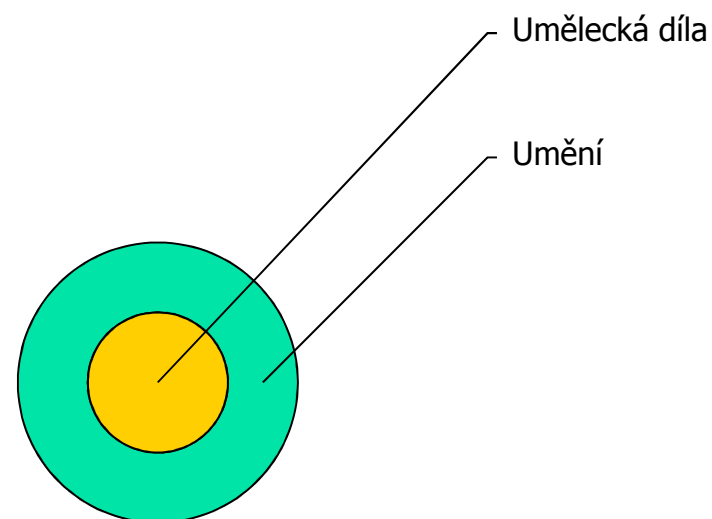

Umění a „mimo-umění“

- Volek rozlišuje přechody
 - extenzivní – postupné:
postupná ztráta estetické či umělecké funkce vyvážena nárůstem funkce jiné (přechod do mimo-umění)
 - intenzivní – skokové: ztráta estetické funkce není vyvážena nárůstem funkce jiné (přechod do ne-umění)

Pojem díla v umění

- Pojem umění je širší než množina uměleckých děl
- Existují umělecké „objekty“, jež nemají charakter „díla“ (improvizovaný hudební koncert, performance, výtvarné „objekty“)

Artefakt a estetický objekt

- hmotné dílo – artefakt
- estetický objekt – vzniká ve vědomí vnímatele, nehmotný.
- během aktu recepce dochází ke **konkretizaci** díla (Ingarden) recipientem (struktura díla je „nedourčená“, obsahuje „bílá místa“)